

hbo-bachelor
HBO-Rechten
Hogeschool Luzac

3 november 2017

NVAO uitgebreide Toets nieuwe opleiding

Paneladvies

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Samenvattend advies	3
2 Werkwijze panel	5
3 Beschrijving van de opleiding	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Profiel instelling	7
3.3 Profiel opleiding	7
4 Opleidingsbeoordeling	9
4.1 Beoogde eindkwalificaties	9
4.2 Programma	10
4.3 Personeel	14
4.4 Voorzieningen	15
4.5 Kwaliteitszorg	16
4.6 Toetsing	17
4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	18
4.8 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	18
4.9 Aanbevelingen	19
5 Overzicht oordelen	20
Bijlage 1: Samenstelling panel	21
Bijlage 2: Programma locatiebezoek	22
Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	24
Bijlage 4: Programmaoverzicht	26
Bijlage 5: Lijst met afkortingen	27

1 Samenvattend advies

De opleiding HBO-Rechten van Hogeschool Luzac is een brede, praktische opleiding met veel aandacht voor communicatieve, juridische en onderzoeksvaardigheden. De opleiding sluit aan bij het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten uit 2012. Aan de zeven eindkwalificaties uit dat profiel heeft Luzac er twee toegevoegd: sociale en communicatieve vaardigheden, en zelfsturing. Het werkveld is nauw betrokken bij de ontwikkeling van de eindkwalificaties, wat onder meer geleid heeft tot meer aandacht voor digitalisering en e-juridische dienstverlening. Het panel kan zich hierin vinden, maar is van mening dat het aspect digitalisering nog versterkt zou kunnen werken door medewerkers met een ICT-achtergrond aan te nemen. Verder adviseert het panel de opleiding een bredere visie op internationalisering te ontwikkelen.

De opleiding bestaat uit vier leerjaren. In deze vier jaar krijgen de studenten een brede introductie in het recht met verdieping op een aantal specialismen. In elk leerjaar is er ruime aandacht voor communicatieve en juridische vaardigheden. In elk leerjaar staan bovendien een juridisch onderzoek en een stage geprogrammeerd. Het curriculum sluit in de visie van het panel aan bij de eindkwalificaties en het gekozen profiel.

Het onderwijs is vormgegeven conform het 'Luzac onderwijsmodel', dat wordt gekenmerkt door kleinschaligheid, persoonlijke aandacht en maximaal rendement. De studenten worden intensief begeleid, ze zijn gemiddeld 24 uur per week op school waar ze ongeveer 80, 90% van hun studiewerkzaamheden uitvoeren. Ze beschikken over een studietoetscoach en een carrièrecoach. Het panel is van mening dat deze begeleiding goed aansluit bij de behoeften van de instroom, maar vindt wel dat de opleiding de studenten geleidelijk zelfstandiger zou moeten maken om hen voor te bereiden op de arbeidsmarkt.

Het panel is van mening dat de opleiding beschikt over een enthousiast en betrokken docententeam. Het docententeam bevat voldoende expertise op de verschillende rechtsgebieden en op het terrein van de communicatieve en onderzoeksvaardigheden. De voorzieningen zijn van een voldoende niveau. De adaptieve leeromgeving draagt bij aan de individuele begeleiding van de studenten.

De opleiding hanteert een duidelijke procedure voor toetsing. De scheiding van de verschillende rollen binnen het toetsproces dragen bij aan de kwaliteit van de toetsing. Wel is het panel van mening dat de onafhankelijkheid van de stagebeoordeling goed geborgd moet zijn en dat de begeleider vanuit de opleiding hierbij het laatste woord moet hebben.

Samenvattend adviseert het panel de NVAO om positief te besluiten over de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-bachelor HBO-Rechten van Hogeschool Luzac.

Den Haag, 3 november 2017,

Namens het panel ter beoordeling van de uitgebreide Toets nieuwe opleiding
hbo-bachelor HBO-Rechten van Hogeschool Luzac,

Mr.dr. Eric van de Luytgaarden
(voorzitter)

Drs. E.J. van der Spek
(secretaris)

2 Werkwijze panel

Op 1 februari 2017 heeft de NVAO het verzoek om toetsing van de nieuwe hbo-bacheloropleiding Rechten ontvangen van Hogeschool Luzac. Voor de beoordeling van deze aanvraag heeft de NVAO een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Mr.dr. Eric van de Luytgaarden is lector recht in Europa Zuyd Hogeschool.

Leden:

- Kathy Dewitte Msc is bij Artevelde Hogeschool opleidingsdirecteur van de opleidingen Bedrijfsmanagement, Officemanagement en International Business Management (inclusief de afstudeerrichting Rechtspraktijk);
- Mr. Gerard Hupperetz is sectorleider a.i. bij Fontys Hogeschool voor de Kunsten, tevens voormalig directeur van de Juridische Hogeschool van Avans-Fontys;
- Diana van Wanrooij LLB (student-lid) is masterstudent International and European Law en Law and Technology.

Het panel werd bijgestaan door drs. Erik van der Spek, Hendrixx Van der Spek in Bussum, als extern secretaris en Ed Lansink, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 36791) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Op 1 september 2017 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de bevindingen van het panel besproken en zijn de vragen en discussiepunten geformuleerd voor het locatiebezoek.

Op 7 september 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd bij Hogeschool Luzac in Utrecht. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vragen aan de orde gesteld. Het panel heeft gesproken met vertegenwoordigers van de directie, het opleidingsmanagement, het werkveld, de docenten en de examencommissie. Zie voor meer informatie bijlage 2, *Programma locatiebezoek*.

Daarnaast heeft het panel aanvullende schriftelijke informatie kunnen bekijken, zoals het studiemateriaal dat op de opleiding gehanteerd wordt. Een overzicht van relevante documenten is opgenomen als bijlage 3, *Overzicht van relevante documenten*. Na afloop van het locatiebezoek hebben de panelleden de bevindingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Tot slot heeft de voorzitter van het panel een korte terugkoppeling gegeven aan het management van de instelling. Het panel spreekt zijn waardering uit over de goed voorbereide ontvangst en de constructieve gedachtewisseling tijdens het locatiebezoek.

De secretaris van het panel heeft een conceptadviesrapport opgesteld. Dit rapport is gebaseerd op het informatiedossier van de opleiding en op de informatie die tijdens het locatiebezoek is gegeven. De oordelen van het panel over deze informatie zijn in dit rapport verwerkt. Het concept ervan is voorgelegd aan de panelleden en hun commentaar is in de

definitieve versie verwerkt. De definitieve tekst is vastgesteld op 3 november 2017, nadat de opleiding in de gelegenheid was gesteld om te reageren op feitelijke onjuistheden.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Land:	Nederland
Instelling:	Hogeschool Luzac
Opleiding:	hbo-bachelor HBO-Rechten
Variant:	voltijd
Graad:	Bachelor of Laws
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Amsterdam, Eindhoven, Rotterdam, Utrecht en Zwolle
Studieomvang (EC):	240
CROHO-onderdeel:	Recht

3.2 Profiel instelling

Hogeschool Luzac is een particuliere onderwijsinstelling die kleinschalig, intensief begeleid onderwijs op hbo-niveau aanbiedt. Hogeschool Luzac maakt sinds 2016 deel uit van de NCOI-groep. Met ingang van het studiejaar 2017-2018 biedt de hogeschool de volgende hbo-bacheloropleidingen aan:

- Bedrijfskunde
- Management
- Commerciële economie
- Rechten

Onderwijsvisie

Hogeschool Luzac wil volgens de website resultaatgericht en praktisch onderwijs aanbieden. De aanpak van Luzac kan gekarakteriseerd worden door de volgende drie begrippen:

- Kleinschalig onderwijs: onderwijs in kleine groepen, dat afgestemd is op de leerbehoefte van de individuele student;
- Persoonlijke aandacht, die tot uiting komt in de begeleiding van een vaste studietoestel en een carrièrecoach;
- Maximaal rendement; Luzac geeft voor de bacheloropleidingen een baangarantie af.

3.3 Profiel opleiding

De opleiding HBO-Rechten levert volgens het informatiedossier breed opgeleide, praktisch ingesteld, startbekwame hbo-juristen af. De opleiding sluit aan bij het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten uit 2012. De hbo-jurist van Luzac heeft een gedegen juridische kennisbasis en beschikt over projectmatige, communicatieve en technologische vaardigheden. Hij is in staat effectief te communiceren en succesvol (digitale) juridische diensten te verlenen. Op aanraden van de werkveldcommissie is extra aandacht besteed aan de digitalisering van het vakgebied. Daarnaast hecht het werkveld ook aan de ontwikkeling van een professionele beroepshouding, met voldoende aandacht voor beroepsethiek en zelfsturing. De opleiding richt zich op jongeren tussen de 17 tot 25 jaar die na hun middelbare school kiezen voor een voltijdopleiding HBO-Rechten.

De opleiding bestaat uit vier leerjaren (fasen). Fase 1 start met een brede introductie in het vakgebied. Naast een algemene inleiding in het recht komen ook de modules Procesrecht, Strafrecht en Recht en maatschappij aan de orde. In fase 2 staan de rechtsgebieden arbeids- en sociaal recht, staats- en bestuursrecht, privaatrecht en bedrijfsrecht centraal. Onderwerpen in fase 3 zijn personen- en familierecht en digitale criminaliteit. In fase 4 is er aandacht voor bestuursprocesrecht en internationaal recht. In alle leerjaren is er aandacht voor communicatieve vaardigheden en juridische vaardigheden. In elk leerjaar staan bovendien een juridisch onderzoek en een stage gepland; in totaal is er voor 64 EC aan stage geprogrammeerd.

Nieuwe opleiding voor Nederland

De hbo-bacheloropleiding Rechten wordt inmiddels door een groot aantal instellingen aangeboden. De opleiding noemt in het informatiedossier 14 instellingen in Nederland die een opleiding HBO-Rechten aanbieden (maar het zijn er inmiddels al meer).

Nieuwe opleiding voor de instelling

De bacheloropleiding HBO-Rechten is een nieuwe opleiding voor Hogeschool Luzac.

Studieomvang

De totale studielast bedraagt 240 EC. De opleiding wordt alleen voltijds aangeboden. Studieroutes op maat worden door middel van de erkenning van elders verworven competenties mogelijk gemaakt.

De opleiding is niet bekostigd.

4 Opleidingsbeoordeling

In de volgende paragrafen is het oordeel van het panel over de nieuwe opleiding HBO-Rechten van Hogeschool Luzac vastgelegd. Uitgangspunt hierbij is het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (2014, Nr. 36791). Dit kader ligt ten grondslag aan de onderstaande indeling.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding heeft de eindkwalificaties gebaseerd op het 'Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2012'. Dit profiel is vastgesteld door het Landelijk Opleidingsoverleg HBO-Rechten. Daarnaast heeft de opleiding zelf een domeinspecifieke referentiekader opgesteld, mede op basis van eigen deskresearch bij 14 andere HBO-rechtenopleidingen.

In het opleidingsprofiel staan de volgende zeven competenties centraal:

1. Juridisch analyseren
2. Adviseren
3. Vertegenwoordigen
4. Beslissen
5. Reguleren
6. Dossier managen
7. Organiseren

Daaraan heeft Luzac er twee toegevoegd:

8. Sociale en communicatieve vaardigheden
9. Zelfsturing

Dit leidt tot het volgende opleidingsprofiel (volgens het informatiedossier)

De opleiding hbo-bachelor HBO-Rechten van Hogeschool Luzac levert breed opgeleide, praktisch ingestelde, startbekwame juridische professionals op Bachelorniveau af. De HBO-jurist van Luzac heeft een gedegen juridische kennisbasis en een sterk analytisch vermogen. Hij beschikt over projectmatige, communicatieve en technologische vaardigheden. Hij is in staat effectief te communiceren en succesvol (digitale) juridische diensten te verlenen. Zijn competenties stellen hem in staat om via professioneel vakmanschap in de steeds veranderende, digitaliserende samenleving het actuele recht te blijven toepassen en de rechtstoepassing zowel online als offline te faciliteren. Hij houdt daarbij rekening met ethische waarden en kan reflecteren op het eigen handelen.

De opleiding heeft de beoogde eindkwalificaties en het beroepsprofiel besproken met het werkveld. Daarbij hebben de vertegenwoordigers van het werkveld een aantal tendensen besproken die volgens hen relevant zijn voor het werkveld, waaronder de digitalisering,

de rol van de beroepsethiek, juridisering en internationalisering. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen in de omschrijving van de einkwalificaties.

Overwegingen

Het panel heeft uitgebreid met de verschillende groepen gesprekspartners gesproken over het profiel en de einkwalificaties van de opleiding. De einkwalificaties sluiten aan bij het landelijk opleidingsprofiel en zijn aan de maat. Het panel kan zich vinden in de extra aandacht voor digitalisering, die aansluit bij actuele ontwikkelingen binnen het werkveld. Het panel is het verder eens met de opleiding dat communicatieve en juridische vaardigheden van groot belang zijn binnen het werkveld van de hbo-jurist en onderschrijft de toevoeging van een extra einkwalificatie op dit gebied.

Internationalisering is eveneens een thema dat het werkveld naar voren heeft gebracht, en het panel sluit zich daarbij aan. Internationalisering komt in de opleiding op twee manieren tot uiting. Ten eerste is Europees en internationaal recht steeds vaker richtinggevend voor het Nederlands recht. Ten tweede heeft internationalisering ook betrekking op het werken in een geglobaliseerde wereld. Het panel ziet met name het eerste aspect terug in de opleiding, maar is van mening dat internationalisering nog wat eenzijdig is ingevuld. Het panel adviseert de opleiding een bredere visie op internationalisering te ontwikkelen en bijvoorbeeld na te denken over buitenlandse stages en samenwerking met andere opleidingen die internationaler gericht zijn.

Conclusie: voldoende

4.2 Programma

4.2.1 Standaard 2

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

Het programma is stevig geworteld in de beroepspraktijk. Allereerst heeft het werkveld een sterke inbreng gehad in de invulling van het programma. Het werkveld heeft drie belangrijke ontwikkelingen genoemd, die ook verwerkt zijn in het opleidingsprofiel:

- kennis van digitale ontwikkelingen en de betekenis hiervan voor de beroepspraktijk;
- studenten moeten beschikken over uitstekende sociale en communicatieve vaardigheden;
- studenten moeten een professionele beroepshouding hebben, met aandacht voor zelfsturing en beroepsethiek.

Elk van deze drie ontwikkelingen heeft geresulteerd in een aparte ontwikkelingslijn.

De beroepspraktijk komt ook tot uiting in de stages. In elk jaar is een stage gepland; in de eerste twee jaar zijn dat stages van 12 EC, in de laatste twee jaar stages van 20 EC. In het eerste jaar betreft het een oriëntatiestage, in het tweede jaar een meeloopstage en in het derde en vierde jaar een beroepsgerichte stage. Hierdoor maken de studenten kennis met een groot aantal relevante facetten van de beroepspraktijk.

Ook onderzoek krijgt ruime aandacht in de opleiding. In elk jaar is een onderzoeksopdracht ingeroosterd; in het vierde jaar is dat de afstudeeropdracht. Ook aan de voorbereiding en de

opzet van onderzoek wordt voldoende aandacht besteed, de docenten streven ernaar de studenten enthousiast te maken voor onderzoek. Daarbij zetten ze ook nieuwe werkvormen in; de studenten moeten bijvoorbeeld een tweet maken over de betrouwbaarheid of validiteit van hun onderzoek.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de het programma van de opleiding HBO-Rechten sterk op de praktijk is gericht en dat de beroepsbekwaamheid centraal staat. Die gerichtheid komt terug in een aantal thema's, waarvan de digitalisering in de visie van het panel het sterkste is vormgegeven. De ontwikkelingslijn Digitalisering, inclusief de risico's op het gebied van beveiliging die daaruit voortvloeien, vormt een terugkerend onderdeel van de opleiding.

Tijdens de gesprekken met het werkveld heeft het panel vastgesteld dat de betrokkenheid hiervan groot is. Deze betrokkenheid zorgt ervoor dat actuele ontwikkelingen in het werkveld snel een plaats in de opleiding vinden. Verder is het panel van mening dat het stageprogramma goed is doordacht en een belangrijk onderdeel vormt voor deze relatief jonge doelgroep. Tot slot waardeert het panel het ruime aandeel van sociale en juridische vaardigheden in de opleiding.

Conclusie: voldoende

4.2.2 Standaard 3

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

De opleiding bestaat uit vier leerjaren (fasen). Fase 1 start met een brede introductie in het vakgebied. Naast een algemene inleiding in het recht komen onder meer de modules Procesrecht, Strafrecht en Recht en maatschappij aan de orde. In fase 2 staan de rechtsgebieden arbeids- en sociaal recht, staats- en bestuursrecht, privaatrecht en bedrijfsrecht centraal.

Onderwerpen in fase 3 zijn personen- en familierecht en digitale criminaliteit. In fase 4 is er aandacht voor bestuursprocesrecht en internationaal recht. In alle leerjaren is er aandacht voor communicatieve en juridische vaardigheden. In elk leerjaar staan bovendien een juridisch onderzoek en een stage gepland; in totaal is er voor 64 EC aan stage geprogrammeerd. Voor een overzicht van de modules, zie bijlage 4.

De opleiding heeft de (negen) eindkwalificaties verwerkt in beheersingsindicatoren, die op drie niveaus zijn uitgewerkt. Per module is aangegeven welke indicatoren van belang zijn. Op basis hiervan zijn per module leerdoelen geformuleerd. In het informatiedossier is de koppeling tussen de eindkwalificaties en het programma duidelijk aangegeven. Het onderwijsprogramma wordt verder gestructureerd met behulp van de genoemde drie ontwikkelingslijnen (zie ook 4.3.1): Digitalisering, Communicatieve vaardigheden en Professionalisering.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding HBO-Rechten een goed gestructureerd programma heeft. De modules bieden een brede oriëntatie in het recht met een verdieping op de gekozen specialismes. Het curriculum sluit in de visie van het panel aan bij de eindkwalificaties en het gekozen profiel.

Het panel heeft met de vertegenwoordigers van de opleiding gesproken over de ontwikkelingslijn Digitalisering. Uit die gesprekken is gebleken dat deze ontwikkelingslijn breed is ingevuld. De studenten moeten bijvoorbeeld ook een vlog maken over de communicatiemiddelen die een kantoor gebruikt en daar aanbevelingen over doen. Maar ze moeten ook bronnen zoeken op het gebied van strafrecht en die bronnen leren selecteren, valideren en toepassen. Daarbij leren ze ook een evenwicht te vinden tussen digitale en analoge bronnen; ze moeten wel het (papieren) Wetboek van Strafrecht kennen en hanteren. Het panel kan zich vinden in deze aanpak.

Het panel ziet voldoende samenhang in de opleiding. De modules van een volgende fase bouwen voort op de modules van de daaraan voorafgaande fase. De opleiding kent een toenemende complexiteit van zowel de inhoud (de benodigde kennis) als de vaardigheden. Ook de drie ontwikkelingslijnen versterken de samenhang binnen de opleiding.

Conclusie: voldoende

4.2.3 Standaard 4

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het didactisch concept van de opleiding is gebaseerd op het leerlijnenmodel van De Bie. Uitgangspunt hierbij is dat studenten competenties verwerven door zo realistisch mogelijk te oefenen met beroepsechte opdrachten (geïntegreerde leerlijn). Deze leerlijn wordt aangevuld met een conceptuele leerlijn (juridische kennis en modellen), een vaardigheden-leerlijn (communicatieve, juridische en onderzoeksvaardigheden) en een ervarings-reflectieleerlijn.

In de praktijk komt de vormgeving van het onderwijs tot uiting in het 'Luzac onderwijsmodel'. Dat wordt gekenmerkt door kleinschaligheid, persoonlijke aandacht en maximaal rendement. De studenten worden intensief begeleid, niet alleen door hun docenten, maar ook door een vaste studietoestel, die het eerste aanspreekpunt vormt tijdens studie en stage. Deze studietoestel is dagelijks op de studielocatie aanwezig. Daarnaast is er een carrièrecoach die de student adviseert over zijn of haar carrière en hem of haar begeleidt naar de arbeidsmarkt.

De studenten zijn gemiddeld 20 uur per week op school aanwezig (buiten de stageperiodes) en doen daar ook het grootste deel van hun opdrachten, veelal in groepsverband. De opleiding gaat ervan uit dat de studenten 80% van hun onderwijsverplichtingen op school vervullen. Aanwezigheid tijdens de lessen is verplicht, als studenten niet aanwezig kunnen zijn, worden ze verondersteld hun studietoestel te bellen.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding gekozen heeft voor een vormgeving van het programma die aansluit bij het profiel van Luzac en de verwachtingen van de doelgroep. De studenten worden intensief begeleid in kleine groepen, waarbij de rollen van docent, studiecoach en carrièrecoach elkaar op papier goed aanvullen.

Het is het panel gebleken dat de docenten moeite doen om de vormgeving van de modules niet alleen op papier, maar ook in de praktijk aan te laten sluiten bij de doelgroep. Het programma is afwisselend met veel bedrijfsbezoeken en sprekers uit de praktijk. Ook de opdrachten zijn veelal eigentijds en creatief; een voorbeeld is een opdracht waarbij de studenten een vlog moeten maken over juridisch brongebruik. Het panel is te spreken over deze aanpak.

Wel is het panel van mening dat de vormgeving van de opleiding een discrepantie laat zien tussen enerzijds het streven naar zelfstandigheid en zelfsturing en anderzijds de intensieve begeleiding en coaching. Het panel is van mening dat de didactische aanpak zeer beschermend is, terwijl de opleiding aan het einde van de rit autonome professionals wil afleveren. Om die reden adviseert het panel de opleiding het didactisch concept nog eens goed te doordenken, en ervoor te zorgen dat de nadruk op zelfsturing en autonomie gradueel toeneemt naarmate de studenten verder komen in hun opleiding.

Conclusie: voldoende

4.2.4 Standaard 5

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De opleiding hanteert de wettelijke instroomeisen voor een hbo-bacheloropleiding. De opleiding is toegankelijk voor instromers met een havo-, vwo- of mbo-diploma (niveau 4). De Nederlandse taalvaardigheid wordt getoetst met een diagnostische toets; studenten hoeven niet voor deze toets te slagen om de opleiding te kunnen volgen, maar ze krijgen zo nodig feedback zodat ze tijdens de opleiding hun taal- en communicatieve vaardigheden kunnen verbeteren. Studenten vanaf 21 jaar kunnen een toelatingsonderzoek aanvragen conform de 21+-regeling.

Voor de eerste lichting hebben zich 21 studenten ingeschreven. De instromende studenten vallen uiteen in twee groepen. Een deel van de studenten is afkomstig van de middelbare school van Luzac, een ander deel vond de omvang en massaliteit van een reguliere hogeschool niet passend bij de studievoorkeur.

Overwegingen

Het panel constateert dat het programma primair is gericht op jongvolwassenen. Het panel is van mening dat het programma en het didactisch model goed aansluiten bij de behoeften van studenten binnen deze doelgroep. Daarbij vallen vooral de kleinschaligheid en de intensieve begeleiding op. Ook de afwisseling in werkvormen, de stages en de mogelijkheid om de meeste onderwijsactiviteiten bij Luzac uit te voeren zorgen voor een goede aansluiting bij de doelgroep. Wel is het panel van mening, zoals aangegeven bij 4.2.3, tot de zelfsturing en autonomie in de loop van het programma versterkt moeten worden.

Conclusie: voldoende

4.3 Personeel

4.3.1 Standaard 6

Het personeel is gekwalificeerd en de omvang ervan toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Hogeschool Luzac werkt met een combinatie van vaste medewerkers en freelance docenten. Het kernteam is verantwoordelijk voor de inhoud en kwaliteit van onderwijs, onderzoek en examinering. Dit team bestaat uit freelance professionals en de opleidingsmanagers die in vaste dienst zijn. De docenten die het onderwijs en de examinering uitvoeren, zijn freelance professionals. Voor iedere rol (docent, ontwikkelaar, examiner) is een profiel vastgelegd.

Na afloop van elke module worden de docenten beoordeeld. Daarbij stelt Luzac hoge eisen: een zeven is de absolute ondergrens. Een docent die meerdere malen beoordeeld wordt met een zeven, loopt kans niet meer aangesteld te worden.

De freelancers zien elkaar regelmatig tijdens de startbijeenkomst, scholingsbijeenkomsten, vakgroepoverleg of informele bijeenkomsten. Luzac verzorgt verschillende didactische trainingen, waarbij de focus ligt op het aanbieden van onderwijs dat aansluit op de doelgroep en op de onderwijsvisie van Luzac.

Overwegingen

Het panel heeft de cv's van de docenten bekeken en is van mening dat de verschillende expertises (op het gebied van recht en communicatie) voldoende zijn afgedekt. Alle docenten hebben minimaal een mastertitel. Het panel heeft kennisgemaakt met een aantal van de docenten en is van mening dat de opleiding beschikt over een enthousiast en betrokken docententeam.

Wel heeft het panel een zorg over de ICT-expertise binnen het docententeam. Er is enige kennis over digitalisering aanwezig, maar Luzac Hogeschool onderscheidt zich hiermee niet van andere opleidingen HBO-Rechten. Aangezien de ontwikkelingslijn Digitalisering een prominente karakteristiek van de opleiding is, is het panel van mening dat meer ICT-expertise hier op zijn plaats is. Het panel adviseert de opleiding de e-juridische dienstverlening meer inhoud te geven, bijvoorbeeld door medewerkers met een informatiseringsachtergrond aan te nemen.

Conclusie: voldoende

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Standaard 7

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Het hoofdkantoor van Luzac is gevestigd in Hilversum; hier worden de opleidingen ontwikkeld. De nieuwe opleiding HBO-Rechten wordt op dit moment aangeboden in Amsterdam. Daarnaast beschikt Luzac over opleidingslocaties in Eindhoven, Rotterdam, Utrecht en Zwolle. De opleidingslocaties zijn voorzien van flip-over, beamer, whiteboard en Wi-Fi. Het panel heeft een bezoek gebracht aan de opleidingslocatie van BCN, Daltonlaan 100 in Utrecht. Het panel is van mening dat deze ruimtes toereikend zijn.

De opleiding maakt gebruik van een digitale leeromgeving, die adaptief is opgezet. Het panel heeft een demonstratie van deze adaptieve leeromgeving gekregen. De docent en de studiecoach hebben inzicht in de voortgang van de studenten en gaan het gesprek aan als de student achterblijft. De student krijgt ook studieadvies via de online leeromgeving. Verder biedt deze omgeving de mogelijkheid om berichten te versturen en discussies te organiseren rondom een stelling of vraag.

De digitale leeromgeving is gekoppeld aan een app, 'Memotrainer'. Via deze app krijgt de student elke dag vijf (meerkeuze)vragen, die gekoppeld zijn aan de leerdoelen. Hoe meer vragen de student goed beantwoordt, hoe minder vragen hij of zij over dat leerdoel krijgt. De Memotrainer bevat minimaal 250 vragen per cursus.

De studenten krijgen online toegang tot een virtuele bibliotheek. Deze virtuele bibliotheek bevat aanvullende literatuur, artikelen, een juridische database en andere media die de student nodig heeft voor zijn of haar opleiding.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de huisvesting en materiële voorzieningen van een voldoende niveau zijn, hoewel een aantal locaties (waaronder die in Amsterdam-Sloterdijk) niet de inspirerende omgeving bieden die bij een hogeschool passen. Met de adaptieve leeromgeving heeft Hogeschool Luzac een goede stap gemaakt; deze leeromgeving past in de Luzac onderwijsfilosofie en draagt bij aan de begeleiding van de studenten. Het panel is tot slot enthousiast over de Memotrainer, die zorgt voor een eigentijdse aanvulling op de opleidingsmix.

Conclusie: voldoende

4.4.2 **Standaard 8**

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Hogeschool Luzac heeft een uitgewerkt systeem van individuele studiebegeleiding met verschillende rollen: docent, studietoestel, carrièrecoach, stage- en afstudeerbegeleider. De studietoestel neemt een belangrijke positie in: hij of zij is het vaste aanspreekpunt van de student tijdens de studie. De studietoestel is tijdens de lessen aanwezig op de opleidingslocatie en dus altijd beschikbaar voor vragen. Daarnaast voert hij of zij regelmatig studietoestelgesprekken met de studenten. De carrièrecoach begeleidt de student bij zijn ontwikkeling als professional en adviseert over zijn toekomstige carrière.

De informatievoorziening aan bestaande studenten vindt plaats via de digitale leeromgeving, die hierboven (4.4.1) aan de orde is geweest. Hier vinden ze onder meer de studietoestelgids, roosterinformatie, examendata, en de onderwijs- en examenregeling. De informatie voor nieuwe studenten is vooral te vinden op de website. De website bevat praktische informatie over onder meer opzet van de studie, de aanmelding en het programma van het eerste jaar. Daarnaast beschikt de instelling over duidelijke en complete opleidingsbrochures.

Overwegingen

Het panel is positief over de studiebegeleiding bij Hogeschool Luzac. De inzet van de studietoestel en carrièrecoach zorgt voor een intensieve begeleiding, die goed aansluit bij de instroom en bij de Luzac onderwijsvisie. Ook de informatievoorziening is volgens het panel van een voldoende niveau.

Wel heeft het panel een opmerking over de marketing via de website. Het is het panel opgevallen dat voorafgaand aan het locatiebezoek op de website al werd gesproken over een geaccrediteerde opleiding HBO-Rechten, waarvan op dat moment nog geen sprake was. Daarom adviseert het panel de opleiding om de afstemming van relevante informatie met de afdeling marketing beter te stroomlijnen.

Conclusie: voldoende

4.5 **Kwaliteitszorg**

4.5.1 **Standaard 9**

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

Het kwaliteitsbeleid van Luzac is gebaseerd op het Beleidsplan kwaliteitszorg van de hogeschool. Het panel heeft dit beleidsplan kunnen inzien tijdens het locatiebezoek. In de PDCA-cyclus is aangegeven hoe vaak welke stakeholders (aspecten van) de kwaliteit van het onderwijs evalueren. Zo evalueren studenten en docenten elk blok de kwaliteit en samenhang van het onderwijs in de voorliggende periode. Ook de examencommissie, de alumni en het beroepenveld zijn bij de evaluatie betrokken.

De opleidingsmanager is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding. Hij neemt beslissingen over de inrichting van de opleiding en de plaats van de onderwijsseenheden. Daarbij wordt hij geadviseerd door het kernteam.

Het panel heeft een gesprek gehad met vertegenwoordigers van de examencommissie van de hogeschool (die ook verantwoordelijk is voor de opleiding HBO-Rechten). De examencommissie is vooral betrokken bij de examenproducten en het niveau van de examens in relatie tot de toetsmatrijzen. De grootste aandacht gaat uit naar de groepsopdrachten, omdat die een nieuwe ontwikkeling voor Hogeschool Luzac vormen en omdat de individuele bijdragen van de studenten voldoende herkenbaar moeten zijn.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de kwaliteitszorg nogal procesmatig is ingevuld, maar op papier voldoende is uitgewerkt. Het panel constateert dat de examencommissie zich hiervan bewust is, maar goede stappen zet om de kwaliteit te borgen en voldoende onafhankelijk is. Het Beleidsplan kwaliteitszorg is volgens de ISO-normen opgesteld. Het panel heeft er voldoende vertrouwen in dat de opleiding in staat zal blijken de geplande kwaliteitszorg in de praktijk te brengen.

Het panel heeft met de examencommissie tot slot van gedachten gewisseld over de beoordeling van de stage. Uit het informatiedossier had het panel opgemaakt dat de praktijkbegeleider op de werkplek voor de inhoudelijke beoordeling zou zorgen, terwijl de stagebegeleider op de hogeschool uitsluitend een administratieve controle zou uitvoeren. De examencommissie was het hier niet mee eens: zij is van mening dat de hogeschool voor de inhoudelijke controle moet zorgdragen. Het panel sluit zich hierbij aan en adviseert de opleiding deze rolverdeling duidelijk vast te leggen, hetgeen tijdens het bezoek ook door het opleidingsmanagement werd toegezegd..

Conclusie: voldoende

4.6 Toetsing

4.6.1 Standaard 10

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het systeem van toetsing staat beschreven in het Toetsplan van de opleiding, dat het panel heeft ingezien tijdens het locatiebezoek. In het Toetsplan zijn de tentamenvormen vastgelegd (inclusief de toetslengte), evenals de toetsmatrijzen. Aan de hand hiervan ontwikkelen de examenontwikkelaars, meelezers en toetsdeskundigen de tentamens. Bij Luzac zijn de verschillende rollen (lesgeven, toetsen ontwikkelen, toetsen beoordelen) gescheiden om de betrouwbaarheid van de examens te borgen.

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel ook kennis kunnen nemen van de verschillende soorten toetsen die de opleiding van plan is te gaan afnemen: schriftelijke en mondelinge tentamens, moduleopdrachten, projectopdrachten, groepsopdrachten en eindopdrachten. Het panel stelt vast deze toetsen van een voldoende niveau zijn en voldoende afwisseling vertonen. De toetsmatrijzen en de leerdoelen zijn toegevoegd.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding een duidelijke procedure voor toetsing hanteert. Het materiaal (toetsvragen en antwoordmodellen) is consequent ontwikkeld, afwisselend en soms vernieuwend. De examencommissie is betrokken bij het toetsproces, wat onder meer tot uiting komt in de aandacht voor de groepsopdrachten. De scheiding van de verschillende rollen binnen het toetsproces dragen bij aan de kwaliteit van de toetsing.

Conclusie: voldoende

4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

4.7.1 Standaard 11

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen en overwegingen

De instelling geeft studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar. De NVAO beschikt over een accountantsverklaring van de NCOI Groep (waarvan Hogeschool Luzac deel uitmaakt) en over de meest recente, goedgekeurde jaarrekening van deze groep. Een student die aan de opleiding begint zal in staat worden gesteld de opleiding binnen een redelijke termijn te voltooien.

Conclusie: voldoende

4.8 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

Het panel is positief over de kwaliteit van de nieuwe opleiding HBO-Rechten bij Hogeschool Luzac. Luzac heeft een brede, praktische opleiding neergezet met veel aandacht voor communicatieve, juridische en onderzoeksvaardigheden. Eigentijds is de aandacht voor digitalisering en e-juridische dienstverlening, die in de visie van het panel nog meer body zou kunnen krijgen door medewerkers met een ICT-achtergrond aan te nemen. De vormgeving van het onderwijs sluit aan bij de onderwijsvisie van Luzac en bij het karakter van de instroom: de meest opvallende kenmerken zijn kleinschaligheid en intensieve begeleiding. Wel is het panel van mening dat de opleiding een geleidelijke toename van zelfsturing en autonomie bij de studenten zou moeten bewerkstelligen, om hen voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Andere verbeterpunten zijn meer aandacht voor internationalisering, nadenken over de mogelijkheid van een excellentietraject en borging van de onafhankelijkheid van de stagebeoordeling. Maar het panel vertrouwt het de opleiding van harte toe een eigen invulling aan deze verbeterpunten te geven.

4.9 Aanbevelingen

- Het panel adviseert de opleiding een geleidelijke toename van zelfsturing en autonomie bij de studenten te bewerkstelligen om hen voor te bereiden op de arbeidsmarkt.
- Het panel is van mening dat de uitwerking van de internationale dimensie van het recht beperkt is en adviseert de opleiding deze dimensie te versterken. Mogelijke invullingen zijn buitenlandse stages en samenwerking met andere studies die internationaler gericht zijn.
- Het panel adviseert de opleiding de ontwikkelingslijn Digitalisering te versterken en meer invulling te geven aan de e-juridische dienstverlening, bijvoorbeeld door medewerkers aan te nemen met een ICT-achtergrond.
- Het panel adviseert de opleiding te onderzoeken of het mogelijk is om een excellentie-traject op te zetten, bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering. Te denken valt aan een learning lab of een innovatielab op dit gebied.
- De werkveldcommissie zou aangevuld kunnen worden met een hbo-jurist.
- Het panel is van mening dat de onafhankelijkheid van de stagebeoordeling goed geborgd moet zijn en dat de begeleider vanuit de opleiding hierbij het laatste woord moet hebben.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Voldoet
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoet
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoet
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoet
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoet
3 Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd en de omvang ervan toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoet
4 Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoet
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoet
5 Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoet
6 Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoet
7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	11. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.	Voldoet
Algemene conclusie	Het visitatiepanel beantwoordt de vraag of de opleiding voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.	Positief

V = voldoende O = onvoldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

Mr.dr. H.J.L.M. van de Luytgaarden (voorzitter)

Dhr. Eric van de Luytgaarden is lector Recht in Europa en Recht in de Euregio bij Zuyd Hogeschool. Hij was daarvoor lector beroepsuitoefening juridische bachelors bij de hogeschool Utrecht en is adviseur voor hoger onderwijs vanuit zijn bedrijf *proactivelaw*. Van de Luytgaarden is voorzitter van de Vereniging van lectoren en gasthoogleraar aan verschillende buitenlandse universiteiten. In het verleden heeft hij gewerkt als rechter plaatsvervanger, business consultant en universitair docent. Van de Luytgaarden heeft veel gepubliceerd over mensenrechten, juridische opleidingen en de verhouding recht en samenleving. Hij heeft enkele bestuursfuncties in het onderwijs op vo, mbo en hbo niveau. Daarnaast is hij lid van diverse examencommissies en adviesraden. Hij is enkele malen verkozen tot docent van het jaar. Hij is zeer ervaren in accreditaties en TNO's en werkt in opdracht van de NVAO, NQA, Hobeon en AeQui.

K. Dewitte MSc (panellid)

Mw. Kathy Dewitte is bij Artevelde Hogeschool opleidingsdirecteur van de opleidingen Bedrijfsmanagement, Officemanagement en International Business Management. Eén van de afstudeerrichtingen binnen deze opleidingen is Rechtspraktijk. Zij studeerde Toegepaste Economische Wetenschappen aan de Universiteit Gent. Mevrouw Dewitte heeft ruime ervaring in de kwaliteitszorg en in het samenstellen van visitatierapporten. Zij heeft eerder geparticipeerd in een NVAO-panel voor een TNO HBO-Rechten.

Mr. G.F.J. Hupperetz (panellid)

Dhr. Gerard Hupperetz is sectorleider a.i. bij Fontys Hogeschool voor de Kunsten, tevens voormalig directeur van de Juridische Hogeschool van Avans-Fontys en voormalig directeur ad interim van het Instituut voor Recht van de Hogeschool Utrecht. Hij was eerder voorzitter van het Landelijk Overleg van hbo-Rechten opleidingen. Ook was hij lid van het Sectoraal Adviescollege Hoger Economisch Onderwijs en voorzitter van de Sectorraad Hoger Economisch Onderwijs. De heer Hupperetz studeerde Rechten aan de Universiteit Utrecht.

D. van Wanrooij LLB (student-lid)

Diana van Wanrooij studeert aan de masteropleidingen International and European Law en Law and Technology, beide opleidingen van Tilburg University. Daarvoor voltooide zij de bacheloropleiding Rechtsgelerdheid aan deze universiteit. Ze is vertrouwd met student-gerelateerde zaken als voormalig lid van de opleidingscommissie van Tilburg Law School en als voormalig bestuurslid van de juridische faculteitsvereniging Magister JFT. Diana van Wanrooij neemt regelmatig deel aan NVAO-panels als student-lid.

Het panel werd bijgestaan door:

- Drs. Erik van der Spek, Hendrixx Van der Spek in Bussum, extern secretaris,
- Drs. Ed Lansink, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan Hogeschool Luzac, Daltonlaan 100 in Utrecht op 7 september 2017. Het programma was als volgt opgebouwd:

Tijd	Onderwerp	Gesprekspartners
09.00 – 10.00	Intern vooroverleg panel	
10.00 - 10.30	Sessie 1: directie en opleidingsmanagement	Mw. J. (José) Smit BBA, directeur Opleidingsmanagement Mw. mr. M. (Martine) Pieters, directeur accreditatie & kwaliteit Hoger Onderwijs Dhr. E.W. (Erik) Hof bc., manager Hoger Onderwijs
10.30 – 11.30	Sessie 2: opleidingsmanagement, kernteam, docenten	Mw. drs. B.G.W. (Brenda) Venema, accreditatiemanager en lid kernteam Dhr. mr. J. (Jack) Vleut MBA, kerndocent en lid kernteam Mw. C. (Cunie) van Houten LLM, lid kernteam, ontwikkelaar, docent en beoordelaar Mw. S.C. (Sandra) Lam bc., lid kernteam en ontwikkelaar Dhr. mr. dr. P.J.J. (Peter) van der Kruit, lid kernteam, ontwikkelaar, docent en beoordelaar Dhr. A.W. (Ad) de Groot LLB, lid kernteam, ontwikkelaar, docent en beoordelaar
11.30 – 12.00	Sessie 3: toelichting online leeromgeving	Dhr. J.A.J. (Justus) van Ebbenhorst Tengbergen MBA, voorzitter centrale examencommissie, directeur Kwaliteit en Innovatie Dhr. E.W. (Erik) Hof bc., manager Hoger Onderwijs
12.00 – 12.45	Paneloverleg en lunch (besloten)	
12.45 – 13.30	Sessie 4: werkveld	Dhr. mr. J.G.A. (Hans) Vegter, lid werkveldcommissie Mw. mr. J.K. (Jeannet) Bekhof, lid werkveldcommissie Mw. mr. M.A.H. (Marjolein) Scheuer – van den Berg, lid werkveldcommissie
13.45 – 14.30	Sessie 5: examencommissie en borging	Mw. prof.dr. M. (Mandy) van der Velde, lid Academic Board Dhr. J.A.J. (Justus) van Ebbenhorst Tengbergen MBA, voorzitter centrale examencommissie en directeur Kwaliteit en Innovatie Mw. drs. A.A. (Arline) Reijn-Kok, waarnemend voorzitter examencommissie Hogeschool Luzac Dhr. mr. G.M. (Martin) Koekkoek MBA, lid examencommissie Hogeschool Luzac

		Mw. I. (Irene) Grotendorst RM, lid examencommissie Hogeschool Luzac Dhr. J.K. (Jan-Kees) van Dijk MBA, lid examencommissie Hogeschool Luzac
14.45 – 16.00	Paneloverleg (besloten): definitieve oordeelsvorming	
16.00 – 16.20	Terugkoppeling	Mw. J. (José) Smit BBA, directeur Opleidingsmanagement Mw. mr. M. (Martine) Pieters, directeur Accreditatie & Kwaliteit Hoger Onderwijs Dhr. J.A.J. (Justus) van Ebbenhorst Tengbergen MBA, voorzitter centrale examencommissie, directeur Kwaliteit en Innovatie Dhr. E.W. (Erik) Hof bc., manager Hoger Onderwijs

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier Toets Nieuwe Opleiding uitgebreid hbo-bacheloropleiding HBO-Rechten, 1 februari 2017, met bijlagen.

Documenten ter inzage tijdens het locatiebezoek op 7 september 2017:

1	Onderwijsbeleidsplan en toetsing	1.1	Onderwijsvisie, visie op toetsing en onderwijsorganisatie
		1.2	Concept - Onderwijs- en examenregeling (OER) behorende bij de betreffende opleiding Hogeschool Luzac 2017-2018
		1.3	Uitvoeringsreglement Toetsing & Examinering Hogeschool Luzac Onderdeel van NCOI Opleidingen 2017-2018
		1.4	Toelating
		1.5	Vrijstellingen
		1.6	Toetsplan
		1.7	Toetsmatrizen
2	Onderzoek	2.1	Visie op onderzoek
3	Personeel	3.1	Personeelsbeleidsplan
		3.2	Functieprofielen
		3.3	CV Freelance professionals betrokken bij de opleiding
4	Voorzieningen		Beleidsplan voorzieningen
5	Beleidsplan voorzieningen voor studenten met functiebeperking		Beleidsplan voorzieningen studenten met functiebeperking
6	Kwaliteitszorg	6.1	Beleidsplan kwaliteit
		6.2	ISO
		6.3	Format evaluatieformulier Luzac

7	Verslaglegging relevante commissies / stakeholders	7.1	Examencommissie
		7.2	Werkveld
		7.3	Overleggen freelance professionals, betrokken bij de opleiding
		7.4	Relevante correspondentie
8	Handboeken en overig studiemateriaal	8.1	Gebruikte bronnen deskresearch domeinspecifiek referentiekader
		8.2	Literatuurlijst
		8.3	Instructie aansturing ontwikkelaars van materiaal en examens
9	Uitvoering onderwijs		

Bijlage 4: Programmaoverzicht

Fase	Module	EC
Fase 1	Inleiding recht	7
	Juridische vaardigheden	2 + 5
	Mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden	2 + 5
	Procesrecht	7
	Strafrecht	2 + 5
	Recht en maatschappij	7
	Juridisch Onderzoek	6
	Stage	12
	Totaal	60
Fase 2	Arbeids- en sociaal recht	7
	Juridische gespreksvoering	2 + 5
	Staats- en bestuursrecht	2 + 5
	Privaatrecht	2 + 5
	Juridische dienstverlening	7
	Bedrijfsrecht	7
	Juridisch Onderzoek	6
	Stage	12
	Totaal	60
Fase 3	Personen- en familierecht	4 + 4
	Digitale criminaliteit	4 + 4
	Projectvaardigheden (gekoppeld aan digitale criminaliteit)	8
	Juridische dossiervorming en advisering	4 + 4
	Juridisch onderzoek	8
	Stage	20
	Totaal	60
Fase 4	Bestuursprocesrecht	
	Internationaal recht	4 + 4
	E-juridische dienstverlening	8
	Afstuderen	4 + 16
	Stage	20
	Totaal	60

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
BCN	Bedrijven Centrum Nederland
EC	European Credit
EVC	eerder verworven competenties
fte	fulltime equivalenten
havo	hoger algemeen voorbereidend onderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs
ISO	Internationale Organisatie voor Standaardisatie
LMS	Learning Management System
ma	master
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
NCOI	Nederlands Commercieel Opleidingsinstituut
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
PDCA	Plan, Do, Check, Act
SLB	Studieloopbaanbegeleiding
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op uitgebreide toetsing van de nieuwe opleiding hbo-bachelor HBO-Rechten van Hogeschool Luzac.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvaio.net

W www.nvaio.net

Aanvraagnummer 005420